

ΠΟΝΤΟΣ – ΑΣΤΙΚΗ ΤΑΞΗ – ΕΜΠΟΡΙΟ

Συνδυάζοντας τις ιστορικές γνώσεις σας και τις πληροφορίες των παραθεμάτων που σας δίνονται, να παρουσιάσετε τις εμπορικές δραστηριότητες της ελληνικής αστικής τάξης του Πόντου και να αναφερθείτε στους παράγοντες που συνέβαλαν στην άνθησή τους.

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Όπως το «Χάτι Σερίφ» στα 1839, έτσι και το «Χάτι χουμαγιούν», το δεύτερο μείζον μεταρρυθμιστικό διάταγμα, εκδόθηκε εν τω μέσω μιας περιόδου κρίσης, στα 18 Φεβρουαρίου 1856, ενάμιση μήνα πριν υπογραφεί στο Παρίσι η συνθήκη ειρήνης που τερμάτισε τον Κριμαϊκό Πόλεμο. Το «Χάτι χουμαγιούν» έδινε μεγάλη έμφαση στην ισότητα όλων των υπηκόων της Αυτοκρατορίας σε ζητήματα φορολογίας, στη συμμετοχή τους άνευ διακρίσεων στο υπαλληλικό σώμα, σε όλα τα διοικητικά και δικαστικά όργανα, στην εισαγωγή στις στρατιωτικές σχολές και στην εκπλήρωση της στρατιωτικής θητείας, η οποία δε θα αποτελούσε πια προνόμιο και αποκλειστικό βάρος των μουσουλμάνων. Ως προς τη φορολογία, το διάταγμα επαγγελλόταν εκ νέου την κατάργηση του ιλτιζάμ (iltizam)* και την αντικατάστασή του από ένα σύστημα άμεσης είσπραξης φόρων. Τέλος, οριζόταν η κωδικοποίηση του ποινικού και του εμπορικού δικαίου, η ίδρυση τραπεζών, η δυνατότητα αλλοδαπών να κατέχουν ακίνητη περιουσία εντός της Αυτοκρατορίας, η παροχή διευκολύνσεων στην εισαγωγή ευρωπαϊκού κεφαλαίου και η ίδρυση μικτών δικαστηρίων για την εκδίκαση ποινικών και εμπορικών υποθέσεων ανάμεσα σε μουσουλμάνους και μη μουσουλμάνους.

Δικτυακή διεύθυνση: [www: tanzinnat.gr](http://www.tanzinnat.gr)

* Το Ιλτιζάμ ήταν μια μορφή αγροτικού φόρου που πρωτοεμφανίστηκε στην Οθωμανική Αίγυπτο τον 17ο αι. Σύμφωνα με αυτό, η κυβέρνηση υπενοικίαζε προκαταβολικά τους φόρους (ιλτιζάμς) μιας περιοχής σε πλούσιους αριστοκράτες, οι οποίοι λάμβαναν έως και πέντε φορές περισσότερο το ποσό που είχαν πληρώσει, και, μαζί με αυτό, εισφορά σε είδος.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Η μεγάλη συσσώρευση πλούτου στα χέρια αρκετών Ελλήνων και η αναγκαιότητα σύνδεσης της αγοράς με την εκπαίδευση συνιστούν τις κατεξοχήν οικονομικές αλλά και κοινωνικές προϋποθέσεις επανίδρυσης και γενικά ανάπτυξης του Φροντιστηρίου στις αρχές του 20ου αιώνα: ο πλούτος επανεπενδύεται όχι μόνο σε καθαυτό οικονομικές επενδύσεις. Η ύπαρξη ενός εκπαιδευτικού μηχανισμού, ο οποίος θα ανταποκρίνεται στη νέα οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα που διαμορφώνεται είναι μια σημαντική επένδυση...

Αντωνίου Υ. Παυλίδη, *Το Φροντιστήριο της Τραπεζούντας 1900-1914 και η ιδεολογική κυριαρχία των Ελλήνων στον Πόντο, Κοινωνία και εκπαίδευση, Περιοδικόν Αρχείον Πόντου, παράρτημα 24.*

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Οι μη μουσουλμάνοι και κατεξοχήν οι Έλληνες έμποροι απέκτησαν προοδευτικά κυρίαρχη θέση μέσα στην οικονομική ζωή στις ακτές της Μαύρης Θάλασσας κατά τρόπο που προκάλεσε μια οικονομική και κοινωνική απώλεια της ισορροπίας ανάμεσα στις δύο κοινότητες.... Οι ελληνικές εμπορικές και επαγγελματικές μεσαίες τάξεις της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας αντιλαμβάνονταν ότι η μόνη δυνατότητα ελέγχου των πολιτικών δυνάμεων θα ήταν δυνατή μόνο με την αντικατάσταση του υπάρχοντος τουρκικού καθεστώτος από ένα ελληνικό. Κάτω από ένα τέτοιο καθεστώς έλπιζαν ότι θα ήταν ικανοί για αποτελεσματική επίδραση όχι μόνο πάνω στις οικονομικές, αλλά και στις πολιτικές υποθέσεις της χώρας. Για να πετύχουν το σκοπό τους, πίεζαν για ομογενή εθνική συγκρότηση και επανελληνοποίηση των διαφόρων ορθόδοξων οθωμανικών ομάδων. Πλούτος, ταξική συνείδηση και επιγαμίες έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην επανελληνοποίηση των Ελλήνων αγροτών της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Καθώς οι Έλληνες του Πόντου άρχισαν να συνιστούν ακμάζουσες και δραστήριες κοινότητες, οι πολυάριθμες εκκλησίες, τα σχολεία, τα πνευματικά κέντρα και ευαγή ιδρύματα που δημιουργούνταν συντηρούνταν από χορηγίες.

Αλέξης Αλεξανδρής, *«Η ανάπτυξη του εθνικού πνεύματος των Ελλήνων του Πόντου 1918- 1922: ελληνική εξωτερική πολιτική και τουρκική αντίδραση»*, Μελετήματα γύρω από το Βενιζέλο και την εποχή του. Αθήνα, Φιλιππότης, 1980, σ.427,428,429.

ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ ΤΟΥ 1900 ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΩΝ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ

Μια φωτογραφία ντοκουμέντο περιλαμβάνεται στην Ποντιακή Εστία (τχ. 52, 1954): Πόντιοι της αστικής τάξης της Τραπεζούντας κοιτούν στο φακό ο οποίος αποτύπωσε την εκδρομή που έκαναν το **1900** στο **δάσος του Σοούκ-Σου** για την **Πρωτομαγιά**. «**Τραγουδούν τον Μάη-Μάη κάτω στα κλαδιά**», γράφει το σχόλιο του μηνιαίου

ΚΕΙΜΕΝΟ Δ

Η ΓΟΗΤΕΥΤΙΚΗ ΜΠΟΥΡΖΟΥΑΖΙΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ

Η Τραπεζούντα, η «περικαλλής και ένδοξος πόλις, η βασιλίσ των πόλεων του Ευξείνου Πόντου», πρωτεύουσα της αυτοκρατορίας των Κομνηνών, ήταν η μεγαλύτερη σε πληθυσμό πόλη του Πόντου στα μέσα του 19ου αιώνα και η έδρα του ομώνυμου βιλαετίου. Αποτελούσε την **κατάληξη του δρόμου των караβανιών** που έφταναν στην Περσία, γεγονός που την ανέδειξε για δεύτερη φορά (από την εποχή της Αυτοκρατορίας των Κομνηνών) σε **διαμετακομιστικό κέντρο διεθνούς ενδιαφέροντος και εμβέλειας**.

Η έντονη δραστηριοποίηση των Ευρωπαίων δημιούργησε ευκαιρίες και προοπτικές για το ελληνικό στοιχείο, καθώς, μαζί με το αρμενικό, αποτελούσαν το βασικό στήριγμα των ευρωπαϊκών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Ακόμα και όταν η πόλη έπαψε να είναι επίκεντρο του διεθνούς εμπορίου δεν έλειψαν οι προοπτικές ανάπτυξης για τη διαμορφούμενη αστική τάξη. Χαρακτηριστική είναι η αλλαγή στους οικονομικούς προσανατολισμούς σημαντικών μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1870 εμπορικών οίκων της Τραπεζούντας: Οι εμπορικοί οίκοι των Γ. Καπαγιαννίδη, αδερφών Φωστηροπούλου, Κ.Α. Θεοφυλάκτου και Α. Λεοντίδου διοχέτευαν τις δραστηριότητές τους και στον χρηματοπιστωτικό κλάδο. Σ' αυτούς ανήκαν οι τρεις από τις πέντε συνολικά τράπεζες της πόλης. Σε ελληνικά, επίσης, χέρια βρισκόταν η Τράπεζα Αθηνών, ενώ στην Οθωμανική Τράπεζα υπήρχαν Έλληνες υπάλληλοι.

Πηγή: www.pontosnews.gr